

Трето заседание

Петък, 11 декември 1981 г.

(Открито в 16 часа)

Председател Станко Тодоров: Другарки и другари народни представители! В залата има необходимия брой народни представители и ние можем да продължим нашата работа.

Преминаваме към разглеждане на следващата точка от дневния ред:

Предложение от ръководствата на парламентарните групи на Българската комунистическа партия и Българския земеделски народен съюз за промени в състава на някои постоянни комисии на Народното събрание.

Ще ви прочета предложението:

„ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ

„П Р Е Д Л О Ж Е Н И Е

от ръководствата на парламентарните групи на Българската комунистическа партия и Българския земеделски народен съюз за промени в състава на някои постоянни комисии

Другарки и другари народни представители!

При избора на постоянни комисии на Народното събрание поради отсъствие от страната народният представител Али Рафиев Ибрахимов не беше избран в ръководството на Комисията за народните съвети. За член на същата комисия следва да бъде избран и народният представител Кръстю Сергеев Тричков.

За укрепване работата на Комисията за народните съвети да бъдат избрани народните представители Иван Тодоров Нейков и Христо Йорданов Радков, досегашни членове на Комисията по общественоекономическото развитие, Любен Георгиев Божков, досегашен член на Комисията по про-

верка на изборите, и Хамди Мустафов Хюсеинов, досегашен член на Комисията по опазване на природната среда.

Народният представител проф. Иван Димитров Ненов не бе включен в състава на Законодателната комисия, тъй като беше член на ръководството на Министерството на правосъдието.

Народният представител Христати Кънев Иванов бе избран за член на Комисията по общественоекономическото развитие. С указ на Държавния съвет през м. октомври 1981 г. той е назначен за първи заместник-министър на вътрешната търговия и услугите.

Ръководствата на парламентарните групи на Българската комунистическа партия и Българския земеделски народен съюз предлагат на основание чл. 76, ал. 1 от Конституцията на Народна република България във връзка с чл. 16 от Правилника за работата на Народното събрание да бъдат извършени следните промени в състава на някои постоянни комисии на Народното събрание:

1. Народният представител Али Рафиев Ибрахимов да бъде избран за заместник-председател на Комисията за народните съвети, а народният представител Кръстю Сергеев Тричков за член на същата комисия.

Да бъдат освободени народните представители Иван Тодоров Нейков и Христо Йорданов Радков от Комисията по общественоекономическото развитие, Любен Георгиев Божков от Комисията по проверка на изборите и Хамди Мустафов Хюсеинов от Комисията по опазване на природната среда и да бъдат избрани в Комисията за народните съвети.

2. Народният представител Иван Димитров Ненов да бъде избран за член на Законодателната комисия.

3. Народният представител Христати Кънев Иванов да бъде освободен като член на Комисията по общественоекономическото развитие.

Молим Народното събрание да приеме следното

РЕШЕНИЕ

за промени в състава на някои постоянни комисии на Народното събрание

Осмо Народно събрание на основание чл. 76, ал. 1 от Конституцията на Народна република България във връзка с чл. 16 от Правилника за работата на Народното събрание

РЕШИ:

1. Избира народния представител Али Рафиев Ибрахимов за заместник-председател на Комисията за народните съве-

ти и народния представител Кръстю Сергеев Тричков за член на комисията.

2. Освобождава народните представители Иван Тодоров Нейков и Христо Йорданов Радков от Комисията по обществено-икономическото развитие, Любен Георгиев Божков от Комисията по проверка на изборите и Хамди Мустафов Хюсеинов от Комисията по опазване на природната среда и ги избира за членове на Комисията за народните съвети.

3. Избира народния представител Иван Димитров Ненов за член на Законодателната комисия.

4. Освобождава народния представител Христати Кънев Иванов като член на Комисията по обществено-икономическото развитие.

Председател на парламентарната група на Българската комунистическа партия: **П. Кубадински**

Председател на парламентарната група на Българския земеделски народен съюз: **Н. Георгиев**

Желае ли някой народен представител да вземе отношение по така направеното предложение? Ако няма желаещи, пристъпваме към гласуване.

Моля народните представители, които приемат предложението проекторешение за промени в състава на някои постоянни комисии на Народното събрание, да гласуват.

Против? — Няма. Въздържали се? — Няма.

Решението се приема единодушно.

Преминаваме към разглеждане на следващата точка от дневния ред:

Приемане план за работата на Народното събрание през 1982 г.

Предложението за плана е изпратено на всички народни представители. Едно уточнение ще направя за заглавието на законопроекта за социално-икономическото развитие на Народна република България, който ще се разглежда на осмата сесия — той ще се отнася само за 1983 г.

Желае ли някой да вземе отношение по проектоплана за работата на Народното събрание през 1982 г.? — Няма желаещи.

Пристъпваме към гласуване.

Моля народните представители, които приемат плана за работата на Народното събрание през 1982 г., да гласуват.

Против? Въздържали се? — Няма.

Планът се приема единодушно.

(Вж. приложение № 6, I, II)

Преминаваме към второ разглеждане на законопроектите за единния план за социално-икономическото развитие на Народна република България през осмата петилетка, за единния план за социално-икономическото развитие на Народна република България през 1982 г. и за държавния бюджет на Народна република България за 1982 г.

Има думата докладчикът на комисиите народният представител Стоян Марков — председател на Комисията по общественно-икономическото развитие.

Стоян Марков:

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

на Комисията по общественно-икономическото развитие и на Законодателната комисия по законопроекта за единния план за социално-икономическото развитие на Народна република България през осмата петилетка, по законопроекта за единния план за социално-икономическото развитие на Народна република България през 1982 г. и по законопроекта за държавния бюджет на Народна република България за 1982 г.

По законопроекта за единния план за социално-икономическото развитие на Народна република България през осмата петилетка

В чл. 7, ал. 10, изречение трето, думите „за последователно почистване на поречието“ да се заменят с думите „за почистване на поречието“.

Съображения. Поправката се налага, за да се избегне възможността текстът да се тълкува в смисъл, че почистването на поречието на една река ще започне, след като се извърши почистването на поречието на реката, посочена в текста преди нея.

По законопроекта за единния план за социално-икономическото развитие на Народна република България през 1982 г.

1. Точка 5 на чл. 2 да се обособи в самостоятелна ал. 2 със следното съдържание:

„(2) През 1982 г. да бъдат изградени 72 600 нови жилища.“

Съображения. В чл. 2 се определя процентното нарастване на някои показатели през 1982 г. в сравнение с 1981 г. Неправилно в точка 5 на чл. 2 е отбелязано, че новоизградените жилища през 1982 г. ще се увеличат със 72 600 в сравнение с 1981 г. Това е общият брой на жилищата, които е предвидено да се построят през цялата 1982 г.

2. Към чл. 3 да се добави следната нова ал. 2:

„(2) Министерският съвет да включи в списъка на строящите се през 1982 г. обекти и обектите, предложени от постоянните комисии и народните представители при обсъждането на плана, които са приети за належащи от Комисията по общественоеикономическото развитие и Законодателната комисия на Народното събрание.“

Алинея 2 на същия член да стане ал. 3.

Съображения. Комисията по общественоеикономическото развитие, Законодателната комисия и ръководствата на останалите постоянни комисии предлагат да бъдат включени допълнително в плана за 1982 г. някои крайно належащи обекти от местно значение. За да бъде осъществено това, се налага задължението да бъде адресирано до Министерския съвет, който да осигури тяхното включване.

По законопроекта за държавния бюджет на Народна република България през 1982 г.

Във връзка с увеличаване на капиталните вложения да се внесат съответни изменения в чл. 5 на Закона за държавния бюджет на Народна република България за 1982 г., като цифрите на сборните бюджети на народните съвети по окръзи се установят, както следва:

(в млн. лв.)	
Окръзи	По приходите и разходите на сума
1. Благоевград	108,4
2. Бургас	150,3
3. Варна	165,8
4. Велико Търново	115,9
5. Видин	61,6
6. Враца	91,1
7. Габрово	76,0
8. Кърджали	95,6
9. Кюстендил	74,7
10. Ловеч	73,1
11. Михайловград	71,8
12. Пазарджик	98,2
13. Перник	67,0
14. Плевен	97,2
15. Пловдив	200,0
16. Разград	71,2
17. Русе	95,0
18. Силистра	62,8
19. Сливен	96,0

20. Смолян	82,5
21. СНС	546,8
22. София-окръг	109,7
23. Стара Загора	135,7
24. Толбухин	88,6
25. Търговище	70,3
26. Хасково	102,6
27. Шумен	87,6
28. Ямбол	75,6

Всичко: 3171,1 лв.

Освен измененията в законопроектите комисииите предлагат четвъртата сесия на Осмо Народно събрание да вземе следното

РЕШЕНИЕ

Председателят на Народното събрание да изпрати на Министерския съвет предложенията на постоянните комисии и на народните представители по плана за социално-икономическото развитие за осмата петилетка и по държавния бюджет на Народна република България за 1982 г., както и извлечение от стенографските протоколи на четвъртата сесия на Осмо Народно събрание и на постоянните комисии на Народното събрание.

Министерският съвет да има предвид направените предложения и да потърси възможности за тяхното осъществяване при разпределението и изпълнението на плана за осмата петилетка и държавния бюджет за 1982 г.

Комисията по общественно-икономическото развитие да упражнява контрол за изпълнението на това решение.

Благодаря за вниманието.

Председател Станко Тодоров: От името на Министерския съвет, вносител на първите два законопроекта, заместник-председателят на Министерския съвет и председател на Държавния комитет за планиране др. Зарев съгласен ли е с предложенията на комисията?

Кирил Зарев: Съгласен съм.

Председател Станко Тодоров: От името на Министерския съвет, вносителя на законопроекта за бюджета, министърът на финансите др. Белчо Белчев, съгласен ли е с предложенията на комисията?

Белчо Белчев: Съгласен съм.

Председател Станко Тодоров: Пристъпваме към гласуване.

Моля народните представители, които са съгласни със законопроекта за единния план за социално-икономическото развитие на Народна република България през осмата петилетка, с предложеното изменение в чл. 7, ал. 10, да гласуват.

Има ли против? — Няма. Въздържали се? — Няма.
Законът се приема единодушно. (*Ръкопляскания*)

(*Текстът на закона — приложение № 2, II*)

Пристъпваме към второ гласуване на законопроекта за единния план за социално-икономическото развитие на Народна република България през 1982 г.

Народните представители, които приемат предложения законопроект с измененията, които предлагат комисните, моля да гласуват.

Има ли против? — Няма. Въздържали се? — Няма.
Законът се приема единодушно. (*Ръкопляскания*)

(*Текстът на закона — приложение № 3, II*)

Пристъпваме към второ гласуване на законопроекта за държавния бюджет на Народна република България за 1982 г.

Моля народните представители, които приемат законопроекта за бюджета с измененията, предложени от комисията, да гласуват.

Против? — Няма. Въздържали се? — Няма.

Законът за държавния бюджет през 1982 г. се приема единодушно. (*Ръкопляскания*)

(*Текстът на закона — приложение № 4, II*)

Комисните предложиха на Народното събрание да приеме решение за изпращане на всички останали предложения по плана и бюджета на Министерския съвет, за да ги има предвид и да търси възможност за тяхното осъществяване.

Моля народните представители, които са съгласни с това решение, да гласуват.

Против? — Няма. Въздържали се? — Няма.

Решението се приема единодушно. (*Ръкопляскания*)

Преминаваме към разглеждане на последната точка от дневния ред:

Питания от народния представител Иван Алексиев до министъра на вътрешната търговия и услугите относно подобряване обслужването на гражданите от търговската мрежа и от народния представител Михаил Геновски до министъра на строителството и архитектурата относно някои слабости за упражняване на контрол върху качеството на жилищното строителство.

Моля народният представител Иван Алексиев да развие накратко питането си.

Иван Алексиев:

„Чрез председателя на Народното събрание до министъра на вътрешната търговия и услугите

Другарю министър,

Един от важните въпроси, които бяха поставени на Русенското съвещание и на Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия се отнася до подобряване на обслужването на гражданите от търговската мрежа.

Най-важното изискване на гражданите към търговското обслужване е работното време на магазините да бъде така разпределено, че да позволява на трудещите се да правят покупки и да ползват битовите услуги в извънработното си време. А тъкмо това не се получава сега. Еднаголяма част от магазините и заведенията за битово обслужване имат такъв график на работно време, който съвпада или е твърде близък до графика на работното време на останалата част от работниците и служителите в столицата. Липсват или много малко са по квартали магазините, които са отворени в събота и неделя. Почти няма магазин, който да работи денонощно. В моя избирателен район имаше един магазин за хранителни стоки на пл. „Руски паметник“, който работеше денонощно, но от известно време насам той се превърна отново в магазин с обикновено работно време. До преди няколко години Централният универсален магазин работеше в неделя до обяд, което улесняваше твърде много столичани и гражданите, които посещаваха София. Сега и той не е отворен в неделя.

Установеният режим на работното време на търговските магазини и заведенията за битови услуги създава редица неудобства и затруднения за населението и причинява загуби на народното стопанство. Не е тайна, че една част от служителите през работно време правят покупки си и търсят битовите услуги, защото тогава са отворени тези заведения. Това причинява голяма щета на националния фонд работно време и разстройва трудовата дисциплина. От друга страна, ако ЦУМ работи в неделя, поне до обед, това ще бъде повод за много граждани от страната да посещават столицата, да се запознаят с нейните исторически и културни паметници и да си направят покупки. Този въпрос се отнася и за окръжните градове, в които също така има универсални магазини. Защо и те да не работят в неделния ден, та да могат трудещите се от съседните села и градове да посетят окръжния център, да си направят покупки и да из-

ползуват тези случаи, за да разгледат музеите и да посетят някои културни мероприятия.

Като Ви излагам горното, другарю министър, моля Ви да отговорите какво се прави, за да се осигури търговското и битовото обслужване в София и в по-големите градове на страната през извънработното време за трудещите се.“

Председател Станко Тодоров: За отговор на питането има думата др. Георги Караманев — министър на вътрешната търговия и услугите.

Георги Караманев: Уважаеми другарки и другари народни представители! Питането на народния представител Иван Алексиев получих предварително. Въз основа на него направих и съответни проверки и изясняване на въпросите, поставени от другаря Иван Алексиев. Моля да ми разрешите да прочета отговора на Министерството на вътрешната търговия и услугите по този въпрос.

„Въпросите, поставени в питането на народния представител другаря Иван Алексиев, за организацията на работното време в търговията и услугите в съответствие със свободното време на трудещите се имат първостепенна важност за населението както за столицата, така и за страната.

Постигнатата икономия на време при извършване на покупки и услугите увеличава свободното време на гражданите, което представлява важен социален резерв за подобряване бита на семейството, за обогатяване на духовния живот на хората. Нещо повече. Този проблем има непосредствено отношение и към по-пълното осъществяване на линията за всеобхватна интензификация, защото когато трудещите се имат възможност в удобно време и спокойно да правят своите покупки и извършват своите услуги, тогава и техният труд ще бъде много по-високопроизводителен и резултатен.

Водени от това разбиране, Министерството на вътрешната търговия и услугите полага непрестанни грижи и усилия за усъвършенстване на организацията на работното време на търговската мрежа и ателиетата за битови услуги. Преди две години изучихме подробно опыта на всички братски социалистически страни в тази област и подготвихме нормативен документ, който беше обсъден заедно с Националния съвет на Отечествения фронт, Централния съвет на Българските професионални съюзи и с други органи и организации и бе утвърден като основа за организацията на работното време в търговията и битовото обслужване.

Съвместно с окръжните народни съвети и Столичния народен съвет се разработиха програми за подобряване на работното време на обектите за търговия и услуги по населени места, жилищни райони и квартали в рамките на съот-

ветните селищни системи. Тази работа вече е поставена на широка демократична основа — утвърждаването на режима на работното време в търговията и битовите услуги се извършва от народните съвети в зависимост от конкретните условия на съответните населени места, в зависимост от сезона на годината. Разбира се, народните съвети са длъжни да се съобразяват с мненията и предложенията на гражданите и ръководствата на масовите организации.

Съгласувано с профкомитетите на предприятията и с кварталните комитети на Отечествения фронт народните съвети утвърдиха работното време за 1981 г. То е съобразено в по-добра степен със свободното време на населението и с времето за активните покупки и ползуването на услуги от гражданите.

За да се увеличи фондът на работното време, в магазините за обслужване на населението масово се премина към удължено и двусменно работно време. Сега в системата на търговията в страната с удължено и двусменно работно време работят 58 на сто от магазините и в тях са заети 79 на сто от търговските работници, а в общественото хранене работят с удължено и двусменно работно време 77 на сто от заведенията и в тях са заети 88 на сто от търговските работници. Средното работно време на обектите за търговия и услуги е 10—14 часа дневно. В съответствие с писмото на др. Тодор Живков до Софийското градско партийно и държавно ръководство от миналата година работното време на столичната търговия и услугите беше основно преразгледано от столичните партийни и държавни органи и от МВТУ. От тази гледна точка се предприеха съответни мерки.

Сега в столицата с удължено и двусменно работно време работят 47 на сто от магазините за хранителни стоки, 65 на сто от магазините за нехранителни стоки, 73 на сто от заведенията за обществено хранене и 67 на сто от ателиетата и приемателните пунктове. За същия период броят на обектите за услуги, които работят с удължено и двусменно работно време, се увеличи от 325 на 566 пункта.

За да се подобри обслужването на работническата класа, в съответствие с препоръките на др. Тодор Живков от март т. г. в големите заводи и предприятията на страната бяха открити 1975 магазина за хранителни стоки и 782 ателиета и приемателни пунктове за битови услуги. В по-големите предприятия в столицата отделно са открити 310 магазина за хранителни стоки, павиллиони и други заведения и 98 ателиета за извършване на битови услуги в заводите. Работното време на тези обекти допълва сполучливо работното време на останалата мрежа от обекти за търговия и услуги и представлява един реален, значим допълнителен резерв за задоволяване потребностите на трудещите се от стоки и ус-

луги. Само от разкриването на заводските магазини, ателиета и приемателни пунктове фондът на работното време за страната се увеличи с около 300 000 часа средно на ден, в това число за София — с около 6000 часа.

По почина на търговските работници от Хасковски окръг в цялата страна се разгърна движение за реконструкция на търговската мрежа и за използване на откритите площи, в резултат на което за една година бе разкрита допълнителна търговска мрежа в размер на 105 хил. кв. метра. Преизчислени по средната площ на един търговски обект, това са по същество 2100 нови магазина и заведения за обществено хранене, с които фондът на работното време средно за един ден се увеличи с 25 000 часа. Такива обекти бяха масово открити и в София по главните улици и други магистрали.

Работното време на обектите за търговия и услуги сега е в по-добра степен съобразено със свободното време на работниците и служителите в столицата. Обектите за търговия работят по верижен график сутрин от 6, вечер до 20,30 часа, за да могат да обслужват трудещите се от всички работни смени. В ранните сутрешни часове (между 6 и 7,30 часа) са отворени 366 магазина за продажба на хранителни стоки — или 46 на сто от общия брой на магазините. Останалите обекти последователно се отварят най-късно до 8,30 часа, като по верижен график започва затварянето на магазините и завършва до 20,30 часа.

Поради характера на работата магазините за нехранителни стоки работят от 8 до 20,00 часа, а универсалният магазин в София и някои по-големи магазини в страната — от 9 до 21 часа. Подобно е работното време на магазините за продажба на плодове и зеленчуци.

Министерството на вътрешната търговия и услугите и Столичният народен съвет полагат непрестанни грижи за увеличаване броя на магазините, които работят денонощно и вечер до 24 часа. Това безусловно създава известни удобства за някои граждани на столичния град. Успоредно с това обаче практиката показва, че след 21 часа в тези магазини се реализират крайно незначителни покупки и се търсят предимно спиртни напитки, цигари и съвсем малко други стоки. Така например в магазин № 46 на бул. „Ленин“ от 20 до 21 часа се реализира средно 520 лева стокооборот, а от 22 до 24 часа — между 60—70 лева. Магазинът се обслужва през това време от шест търговски работници. Магазин № 2 на бул. „Г. Димитров“ реализира от 20 до 21 часа 210 лева стокооборот, а от 22 до 23 часа — само 40 лева. Такова е положението и с останалите магазини, които работят късно вечер и през нощта. Стокооборотът, който реализират през нощните часове, не може да покрие най-елементарните раз-

ходи на тези търговски обекти. Заангажират се търговски работници за продажба главно на спиртни напитки и цигари. Разширяването на мрежата от такива магазини не е в достатъчна степен икономически и социално изгодно и трябва да става само на основата на задълбочен анализ и внимателна преценка. Съвсем не искам да оспорвам, че на столичния град са нужни денонощни магазини, напротив, такива има. Въпросът се свежда до техния брой, който трябва прецизно и разумно да се определя.

Във връзка с направеното питане от др. Иван Алексиев относно работното време на магазина за хранителни стоки на бул. „Тотлебен“ № 2 Столичният народен съвет извърши проверка и ни уведоми, че своеволно, без разрешение и съгласуване с районния народен съвет и Столичния народен съвет, ръководството на „Хранителни стоки“ — Кирковски район, привежда работното време на обекта от денонощна работа на работно време до 20,00 часа.

Във връзка с това са взети следните мерки:

1. Магазинът е приведен от 10 ноември т. г. на работно време от 6,30 до 24,00 часа.

2. Ръководството е задължено да обезпечи необходимия персонал и да приведе обекта на денонощен режим на работа.

3. За своеволна промяна на работното време са съставени актове и са наказани съответните длъжностни лица.

4. От 14. XII. 1981 г. магазинът преминава на денонощен режим на работа.

С автора на питането посетихме магазина и на място се уверихме в достоверността на изложените данни.

В предпразнични дни работят 88 на сто от магазините в град София. Покупките на стоки в ранните часове на съботния ден са различни. Най-интензивни покупки се извършват от 9 до 13 часа и от 16 до 18 часа.

В съботни дни е открита половината от мрежата за битови услуги. Непрекъснато се увеличава обемът на услугите, които се извършват по домовете.

В неделните и празнични дни в столицата са отворени около 15 на сто от обектите за хранителни стоки и голяма част от заведенията за обществено хранене. В неделен ден няма дежурни магазини за продажба на нехранителни стоки, а само дежурни павилиони за продажба на сувенири и цветя и др. п. стоки. Такава е практиката и във всички социалистически страни.

Анализът, който направихме за работното време в събота и неделя, показва, че то в значителна степен е съобразено със свободното време на работниците и служителите. Независимо от това при доказана необходимост се правят корек-

ции както по отношение на работното време, така и на броя на дежурните обекти.

В питането на др. Алексиев се поставя въпросът, защо Централният универсален магазин в София не работи в неделя.

Министерството на вътрешната търговия и услугите и Столичният народен съвет години наред правят наблюдения какви са резултатите от работата на Централния универсален магазин, когато работи в неделен ден. Преди години такава практика имаше — ЦУМ беше открит и в неделя. Опитът обаче показва, че покупките, които се извършват в такива дни, са минимални — около 50—60 хил. лв. на ден, при среднодневно реализиран стокооборот през другите дни 900 хил. лв. Освен това, за да работи Централният универсален магазин в неделя, са необходими допълнително 540 търговски работници. Реализираната печалба не може да покрие трудовото възнаграждение на търговските работници, камо ли другите разходи, които се извършват. Бройките за числеността на персонала са лимитирани и не дават възможност да се работи в пълна смяна и неделен ден. Това считаме, че не е нито икономически, нито социално обосновано.

Такива наблюдения са правени и за универсалните магазини в останалите градове на страната. Резултатите са почти същите както в София. Не искам да изтъквам още едно съображение, което не е без значение, че в столицната търговия от 36 хиляди търговски работници 80 на сто са жени, които имат задължения към своите семейства и грижата да възпитават своите деца.

Поради това ние считаме, че не е целесъобразно ЦУМ да работи в неделен ден, но този въпрос още един път ще обсъдим заедно с Изпълнителния комитет на Столичния народен съвет.

Другарки и другари, усъвършенствването на организацията на работното време е непрекъснат процес. Министерството на вътрешната търговия и услугите и Столичният народен съвет полагат грижи за по-нататъшното увеличаване на коефициента на сменност и фонда на работното време. В София преди известно време бе извършен преглед на работното време на обектите за търговия и услуги. Предстои утвърждаването на някои усъвършенствувания на работното време на магазините за хранителни стоки, заведенията за обществено хранене и ателиетата за услуги, с което ще се удължи работното време на значителен брой обекти.

В заводите и предприятията в столицата ще бъдат открити нови 55 магазина за хранителни стоки и 77 ателиета за извършване на битови услуги. Градският комитет на Българската комунистическа партия, Столичният народен съвет,

с участието на Министерството на вътрешната търговия и услугите и другите ведомства, утвърдиха Комплексна целева програма за развитието на столичната търговия и битовото обслужване през годините на осмата петилетка, реализирането на която ще доведе до издигане на по-висока степен обслужващата сфера в столичния град, до по-пълно задоволяване нуждите на столичани от стоки и услуги.

За да се увеличи пропускателната способност на магазините, ще продължи внедряването на нови прогресивни форми на търговското и битовото обслужване. Стокооборотът, реализиран по тези форми в столицата, от 60 на сто през 1980 г. ще нарасне на 75 на сто през 1985 г. Такава тенденция се предвижда да бъде осъществена и за страната.

За бързото осъществяване на тази задача обаче срещаме някои сериозни затруднения. Много важен проблем в това отношение е осигуряването на достатъчно количества пакетирани стоки. Поради неизпълнението на утвърдената програма за промишлената разфасовка от производствените предприятия търговските организации са принудени да отделят средногодишно около 3000 търговски работници, в това число за София около 500, за да пакетират стоките в магазините на самообслужване. Поради некачествена потребителска опаковка на стоките от производствените предприятия около 30 на сто от потребителските опаковки се получават разпокъсани в магазините. За тяхното преопаковане се отделят допълнително около 2500 търговски работници в страната, в това число около 400 търговски работници в София.

Ако се решат проблемите за осигуряване на достатъчно качествено пакетирани стоки, фондът на работното време за пряко обслужване на населението ще се увеличи за страната с около 50 000 часа среднодневно, а за София с около 7600 часа.

Поради тази причина в магазините за хранителни стоки се извършват много тежки ръчни операции. Въпреки наличието на няколко решения на Министерския съвет и Централния съвет на Българските професионални съюзи да не се допускат в търговската мрежа единични опаковки над 20 кг (съобразно решението на Световната здравна организация), все още производствените предприятия доставят голяма част от стоките в бурета, варели, чували и други опаковки с единично тегло около 50, 100 и повече килограми. Голяма част от търговските работници са жени и тези непосилни тежести представляват голяма трудност.

Този тежък труд, установеното работно време до късно вечер и работата в предпразнични и празнични дни не създават условия за стабилизиране на работната сила, особено за жените и девойките. Поради тази причина в магазините за

хранителни стоки има голямо текучество (около 30 на сто годишно), което пречи за повишаване на квалификацията на търговските работници и за повишаване културата на търговското обслужване.

Смятаме, че ще е необходимо през годините на осмата петилетка да се потърсят възможности за увеличаване числеността на персонала в сферата на обслужването, за да могат по-добре да се решат въпросите, които се обсъждат.

Накрая искам да кажа, че питането на народния представител Иван Алексиев към Министерството на вътрешната търговия и услугите е питане, което отправя населението на цялата страна към министерството и народните съвети. За нас то ще бъде още един повод да направим задълбочен и подробен анализ на режима на работното време на магазините и ателиетата навсякъде, където гражданите поставят въпроси и отправят основателни упреци към нас. Особено важно е да подобрим обслужването във върховите моменти. По-голяма икономия на време за гражданите ще се получи именно като ги обслужваме бързо, когато те масово идват в магазините. Ще продължим целенасочените усилия за увеличаване на стоките, в т. ч. на стоките с потребителски опаковки, които са важен елемент на прогресивните форми на търговия и за повишаване културата на търговското обслужване.

Другарки и другари, искам да споделя, че при подготовянето на отговора на това питане с народния представител Иван Алексиев заедно с другата търговска мрежа посетихме и техникума „С. М. Киров“, който произвежда през тази година за 1 260 000 лв. висококачествени, търсени стоки за народно потребление на вътрешния пазар. Има свой собствен магазин и по същество техникумът е превърнат в едно своеобразно учебно предприятие-завод, което произвежда и задоволява нуждите на гражданите със стоки от най-първа необходимост. От тази трибуна искам да изкажа моята благодарност от името на Министерството на вътрешната търговия и услугите за това, че се използват възможности от подобни учебни заведения за производството на повече и търсени стоки за народно потребление.

Искам да ви уверя, уважаеми другарки и другари народни представители, че Министерството на вътрешната търговия и услугите, многохилядният колектив от работници и служители в областта на търговията и услугите ще вложат своите сили и професионален опит за подобряване на търговското обслужване и по месторабота, и по местоживееие, ще дадат своя максимален принос в изпълнение на основната социално-икономическа задача, която утвърди Дванадесетият конгрес на Българската комунистическа партия, и големите задачи и отговорността, които постави пред партията

и народа генералният секретар на Централния комитет на Българската комунистическа партия и председател на Държавния съвет др. Тодор Живков в своето забележително програмно изложение на 24 октомври, за да изпратим достойно юбилейната и конгресна 1981 г. и да посрещнем с добро настроение и нови успехи Новата 1982 година.

Благодаря за вниманието. (*Ръкопляскания*)

Председател Станко Тодоров: Народният представител Иван Алексиев доволен ли е от отговора?

Иван Алексиев: Уважаеми другарки и другари народни представители! Доволен съм от отговора на др. Георги Караманев. Ние се срещнахме два пъти. Някои искания на избирателите вече се изпълняват от Министерството на вътрешната търговия. Другарят Караманев посети нашия техникум и има лично впечатление за големите възможности на учебно-производствената дейност на учениците. Искам да използвам случая да кажа, че доскоро не се оценяваше изключителният ефект от учебно-производствения план на училищата. Когато учебно-производственият труд на учениците се превърне в стоков фонд, то тогава той има мултипликационно отражение върху цялостния учебно-възпитателен процес и немалък икономически ефект. Само за илюстрация ще кажа още, че нашият техникум с 800 ученици произвежда всяка година около 40 вида изделия за широка употреба за над 1 млн. лв. Икономическият ефект е такъв, че ние за всяка петилетка можем да реализираме печалба и да построим и обзаведем едно училище за 1000 ученици. При добра организация на учебнопроизводствената дейност всеки средношколец само в часовете по учебна практика за 1 година може да произведе продукция за 1000 лв. Сметката е проста, като се знае, че в страната има около 1 млн. ученици в средните училища.

Председател Станко Тодоров: Моля народният представител проф. Михаил Геновски да развие накратко своето питане.

Михаил Геновски:

„Чрез председателя на Народното събрание до министъра на строителството и архитектурата

Уважаеми другарю министър, моля Ви, на основание чл. 87 от Конституцията, чл. 33 от Закона за народните представители и народните съветници и чл. 89 от Правилника за работата на Народното събрание да дадете отговор и разяснение по следните въпроси:

1. Министерството на строителството и архитектурата давало ли е указания при назначаване комисии по чл. 65 от Правилника за капиталното строителство (ПКС) да се подбират за членове на тези комисии лица, които обладават не само професионална компетентност по строителството, но и високо социално съзнание — че на тях социалистическото общество възлага задължение да упражняват реален контрол върху качеството на строителството за осъществяване политиката на Българската комунистическа партия и на правителството за повишаване жизненото ниво на трудещите се — и дали самото министерство упражнява някакъв контрол върху приемателната дейност на тези комисии?

2. Министерството на строителството и архитектурата предприемало ли е проверки за законосъобразността и правилността на приемателната дейност на комисии, назначени по чл. 65 от Правилника за капиталното строителство, когато средствата за масова информация (вестници, радио и телевизия) сигнализират или граждани се оплакват за некачествено изпълнено жилищно строителство?

3. Имало ли е случаи, когато органите на Министерството на строителството и архитектурата да са констатирали пороци в приемателната дейност на комисиите по чл. 65 от ПКС, да са отправяли сигнали до прокуратурата за търсене отговорност по Наказателния кодекс (за съставяне официални документи от служебни лица с невярно съдържание)?

4. В процеса на осъществяване на ръководство и контрол в проектирането и изпълнението на жилищно строителство органите на министерството не са ли констатирали, че строителни звена и особено звена на пряко строително изпълнение се отнасят с грубо пренебрежение към основната задача, поставена от Единадесетия конгрес на БКП за комплексно повишаване качеството и ефективността на производството, че подобряването системата на стимулиране понякога се изкориства, без „да се предприемат сурови мерки срещу онези, които допускат безотговорно и дори престъпно отношение към качеството“ (както е изразена тази повеля в Доклада на генералния секретар на БКП др. Тодор Живков пред Единадесетия конгрес на БКП). И ако такива констатации са направени, какви идеи и проекти има ръководството на министерството за преодоляване тези слабости?

5. Известно ли е на Министерството на строителството и архитектурата, че между проектантите, строителни изпълнители и инвеститори съществува спор по въпроса за солидарната им отговорност по чл. 119 от Закона за териториално и селищно устройство (ЗТСУ), че приобретателите на новопостроени жилища се оплакват от неефективността (и неспазването!) на гаранционния едногодишен срок, предвиден в

чл. 72, ал. 1, т. 11 от Правилника за капиталното строителство, че по повод на некачествено жилищно строителство се водят много дела — тълпи от ищци, ответници, свидетели и експерти пълнят съдебните зали, че обезщетенията, които съдилищата присъждат на оцетените граждани, не водят до подобряване на качеството на строителството и че Върховният съд (Общо събрание на гражданската колегия) е бил сезиран и е издал тълкувателно решение № 10 от 5 май 1981 г. по тези спорове. В светлината на тези факти не следва ли да се направи задълбочен преглед на действащите по настоящем нормативни актове по жилищното строителство и се внесат подобрения с цел:

а) да се засилят санкциите против некачествено проектиране, некачествено строителство и неизпълнение или небрежно изпълнение на предоставени на органите на управление контролни правомощия по строителството;

б) да се диференцират отговорностите за некачествено строителство (проектиране и изпълнение), като се държи сметка за това кой извършва строителната работа на съответния етап, вкл. некачествена изработка на строителни материали, възли и детайли, влагани в завършителните етапи на строителството, но изработени не от самия строител — довършител на жилищна постройка;

в) да се диференцират гаранционните и давностните срокове по чл. 72, ал. 1, т. 11 от ПКС и чл. 119 от ЗТСУ според трайността на жилищната сграда като цяло и на нейните части (материали, възли и детайли) съобразно научно обоснована изискуемост за тяхното качество;

г) давностният срок по чл. 119 от ЗТСУ за водене дела за присъждане на обезщетение да бъде превърнат (след съответно диференциране) в гаранционен срок.

Подтикът да отправя настоящото питане са оплаквания на избиратели от моя избирателен район (според принципа, изявен така категорично в Доклада на др. Тодор Живков пред Дванадесетия конгрес на БКП — че всеки избирател има свой народен представител, който е длъжен да защитава неговите интереси) и констатации за некачествено строителство, намерили категоричен израз в средствата за масова информация в много райони и населени места (а чл. 86 от Конституцията вмениява в дълг на народния представител в дейността си да се ръководи не само от интересите на своите избиратели, но и от общонародните интереси).

Ето няколко материала, които минаха пред очите ми: в. „Работническо дело“, бр. 222 от 10. VIII. 1981 — „Свършено, недовършено“; в. „Земеделско знаме“, бр. 241 от 11. X. 1981 — „В апартаментите с... чадъри“ (става дума за 2035 (!) апартамента в гр. Варна); в. „Работническо дело“, бр. 302 от 4. XI. 1981 — „Дешифровката на Зона Б-5; в. „Работ-

ническо дело“, бр. 331 от 27. XI. 1981 — „Да се смееш и да плачеш“.

Конкретните оплаквания на граждани от моя изборителен район се отнасят до ж. бл. № 18, 21, 23 и 27 в ж. к. „Сухата река“. Заех се да проверя сам поне някои от оплакванията и се спрях на обект ж. бл. 21, освен това влязох във връзка с ДСО „Софстрой“, Домостроителен комбинат — София, и Генералната дирекция за изграждане на София. „Софстрой“ и Домостроителен комбинат ми предоставиха материали за противоречивите позиции относно солидарната отговорност на проектант-строител-инвеститор, за водени дела, за слабости в прилагането на гаранционния срок по чл. 72, ал. 1, т. 11 от ПКС, за сезиране на Върховния съд да даде тълкувателно решение на чл. 119 ЗТСУ, за направено предложение до Законодателната комисия преди две години и половина да се внесе подобрене в нормативните текстове (Законодателната комисия го е изпратила с № 18-4 на 28. III. 1979 г. на Правния отдел на Министерския съвет с предложение: „да го имате предвид при предстоящото (!) изменение на ЗТСУ“) и т. н.

Генералният директор за изграждане на София др. Ив. Тумангелов не само ми предостави да проуча материалите по приемане на ж. бл. № 18 (I и II тяло) и ж. бл. 21А, но по повод постъпилите оплаквания изпрати цяла бригада от ръководния състав на Генералната дирекция за проверка и поправяне на лошокачествено извършени и недовършени строителни работи.

Като пример ще посоча това, което констатирах по приемане на бл. 21. Главен изпълнител е под. 62560 при Главното управление на Строителните войски. Част „А“ е запланивана за второто тримесечие на 1981 г. Според протокол обр. № 16 строителството на обекта било завършено на 27. III. 1981 г., т. е. предсрочно с едно тримесечие. Председателят на приемателната комисия арх. Станю Минчев го представя за одобрение на 23. IV. 1981 г. с изрична бележка „без изразено ОМ“ и съвсем правилно постъпил П. Кискинов, зам.-председател на Столичния народен съвет, като на същата дата поставя резолюция: „одобрявам“. Аз направих лично проверка за състоянието на този обект на 7. X. 1981 г., т. е. почти пълни 6 месеца след приемането му. И останах поразен от грубото, очебийно противоречие между констатациите и оценките на приемателната комисия и състоянието на извършеното строителство.

На с. 49 на протокол обр. № 16 е записано: „I. Незавършени видове работи няма. II. Недовършени видове работи няма. Има само III. Дефектно извършени работи“, като се сочат (напр.) „неукрепени радиатори в апартаменти 89, 87, 158, 82...“.

Такива са констатациите, а вътре: мазани стени донякъде, стоят в стените дупки, на които са били закрепвани скелни, върху мозайката — втвърден цимент, мазетата пълни с остатъци от строителни материали, в сервизните помещения по етажите няма кранове над мивките, несъединени мивки с канализационната мрежа, а пред сградата камари от бетонни и други остатъци от строителството. Без човек да има специално технико-строително образование едва ли ще се съгласи, че неукрепените радиатори спадат към „дефекти“ — те ще са недовършени работи, а според комисията недовършени работи няма.

При това оценката на комисията е в пълно противоречие с фактическото състояние. В протокол обр. № 16 е записано: архитектурно-строителни работи — добри; водопровод и канални инсталации — много добри; електроинсталация — много добра; отопление и вентилация — добри.

Така е записано. Не са поставени кранове над мивките, нито мивките са съединени с канализационната мрежа и въпреки това оценката е „много добра“!

Натиснах в един от входовете бутона за стълбищно осветление — не светва (електричество имаше — асансьорът работеше), но оценката на комисията е „много добра“. Впрочем, някои от осветителните тела под козирките на входовете не бяха довършени — нито фасонки, нито глобуси.

На 4 ноември 1981 г. направих отново проверка. Сварих пред вх. Г на бл. 21 много хора, вкл. и офицери от Строителните войски. Беше дошъл инж. Борис Димитров от Държавен технически контрол, правеше проверка по акт обр. № 17 — за извършени поправки, след като е бил съставен протокол обр. № 16 за тази част (вх. Г), и ми заяви, че ще предложи да бъде издадена заповед за анулиране на акт обр. № 17, защото констатациите за извършени поправки не отговарят на действителното състояние.

Тръгнах да огледам състоянието на частта с вх. Г. И отново и за тази част констатирах: недовършена мазилка, в мазетата строителни остатъци и немонтирани решетки на канали, недовършено циментиране; по етажите — нито в едно етажно сервизно помещение нямаше кранове над мивките и мивките не бяха съединени с мрежата. Посетих ап. 34 на 14 етаж на Цвятко Петров и видях: пукнатини на тавана, пукнатини по стените, които се разширяват; поради незамазани fugи между панели и поради монтирана пукната панела в стаите прониква вода при валеж, в ъглите между тавана и стените вече зият пукнатини, вратите и прозорците не са прогонени и не се затварят добре, през тях духа, замазката на балконите се рони.

Живеещите от частта с вх. В ми поднесоха копие от оплакване, отправено до Държавен и народен контрол с около

30 изброени недовършени работи. Не отидох да правя проверка. Но мен ми стигаше това, което вече бях видял. И вероятно десетки дела ще бъдат заведени.

Не ще споделя подробности за моето изживяване на гражданин — за всеки човек е ясно, че некачественото строителство излиза далеч, далеч по-скъпо и съвсем не отговаря на политиката на партията и правителството. Ако съзнанието за дълг липсва на строителите, трябва да се прилага санкцията на закона. Разходите за упражняване на контрол върху строителството от икономическо гледище са по-полезни от разходите за ремонтиране на току-що изградени жилищни сгради.

Изнесените факти са само примерна илюстрация.“

Председател Станко Тодоров: За отговор на питането има думата министърът на строителството и архитектурата Иван Сакарев.

Иван Сакарев: Другарки и другари народни представители! Питането на народния представител проф. д-р Михаил Геновски от 301. Софийски избирателен район засяга един много актуален въпрос — за качеството на жилищното строителство. Това е проблем, който надхвърля рамките на София, рефлектира в съзнанието и засяга битието на хиляди български граждани. Води се упорита, дългогодишна борба за решаването му, налице са сериозни успехи, но и много слабости. Все още ръстът на качеството не съответствува на ръста на количествените измерения в отрасъла „Строителство“ и особено в жилищното строителство.

Във връзка с питането на проф. М. Геновски, изпратено ни от ръководството на Народното събрание на 3. XII. 1981 г., дължа да информирам следното:

Съгласно чл. 65 от Правилника за капиталното строителство (ПКС) обектите, за чието завършване е съставен констативен акт, се приемат от специално назначени приемателни комисии. Изискването на правилника е в състава на тези комисии да се включват компетентни представители на инвеститора, главният проектант, главният изпълнител и от държавните органи, които упражняват контрол по спазването на действащите нормативни актове.

Съгласно чл. 70 (1) ПКС членовете на приемателната комисия носят дисциплинарна, материална и наказателна отговорност, ако поради неизпълнение или лошо изпълнение на своите задължения са допуснали протоколът да се състави, без да са отбелязани съществуващите недостатъци, не са предложили мерки за отстраняване на установените недостатъци или са въвели в действие обекти в нарушение на действащите разпоредби. Високите отговорности, пред-

явени с приетия от Министерския съвет Правилник за капиталното строителство, предопределят и необходимостта от високо професионално и социално съзнание на всеки член от приемателната комисия. Очевидно е, че при тези ясни и категорични изисквания на ПКС Министерството на строителството и архитектурата не следва да дава никакви допълнителни указания по отношение изменение на изискванията на тези ясни клаузи.

Контролът върху качеството на строителството министерството осъществява чрез своите органи и по-специално от Главната инспекция за държавен технически контрол по строителството, която от 1. VII. 1981 г. премина към министерството. Чрез главната инспекция министерството упражнява и контрол върху дейността на приемателните комисии. Както по сигнали на граждани, така и по сигнали на средства за масова информация, а също така и във връзка с упражняването на превантивен контрол, са извършвани много проверки относно законосъобразността на приемателната дейност на назначените по реда на чл. 65 от Правилника за капиталното строителство комисии.

Така например през м. м. февруари и март 1978 г. бе извършена проверка на предадените през м. януари с. г. жилищни обекти в гр. София и в Ямболски, Плевенски, Кърджалийски, Хасковски, Видински, Бургаски, Шуменски, Пернишки и Търговишки окръг за установяване спазването на изискванията на Правилника за капиталното строителство, Правилника за извършване и приемане на строителните и монтажни работи, Закона за териториално и селищно устройство и други нормативни документи при приемането на обектите. Само в София бяха проверени 32 жилищни обекта с 3295 апартамента. Установи се, че неправомерно са въведени в действие 28 жилищни блока с 2517 апартамента. За допуснатите нарушения бяха наложени дисциплинарни наказания на 118 длъжностни лица, в това число 23 от системата на държавния технически контрол.

Приемателните протоколи в посочените случаи са или непълни, като не съдържат значителна част от съществуващите недостатъци, или подробно обхващат последните, но вземат незаконосъобразни решения за въвеждането на обектите в действие. Материалите от тези проверки са изпратени своевременно на Главната прокуратура за разпореждане.

При проверките на Главната инспекция за държавен технически контрол са установени много случаи на лошо качество на строителство. Прилагани са различни форми за въздействие с оглед подобряване на качеството и е търсена строга отговорност от виновните за некачественото изпълнение — както в процеса на строителството, така и при него-

вото завършване и оформяне на неговото предаване и приемане.

За сериозни нарушения на качеството през 1980 г. органите на Държавния технически контрол в страната са спрели (частично или изцяло) изпълнението на 90 жилищни обекта. Възстановени са на инвеститорите 5361 хил. лв. на 228 обекта. Издадени са 606 наказателни постановления за 22 790 лв. Само за деветте месеца на 1981 г. са спрени 376 жилищни обекта и са възстановени 7 190 100 лв. на 283 обекта и са издадени 543 наказателни постановления за 19 690 лв. Само в гр. София през 9-месечието на настоящата година е спирано строителството на 76 обекта и са възстановени 5805 хил. лв. на 36 обекта.

За некачествени проекти органите на Главната инспекция за държавен технически контрол са възстановили на инвеститорите 434 048 лв. проектантски хонорар за 108 обекта.

За незавършени и некачествено извършени строително-монтажни работи през 9-месечието на 1981 г. само в София е отказано приемането и въвеждането в действие на 7 жилищни обекта.

През същия период в София са обявени за недействителни 3 констативни акта образец 15 и четири акта образец 17, с които трябва да се гарантира, че всички посочени от приемателната комисия забележки са отстранени.

Очевидна е значителна взискателност от страна на контролните органи, която е нараснала още повече през последните две-три години.

Средната оценка обаче, дадена от приемателните комисии за жилищните обекти за страната, е около 4,45, която реално доказва, че качеството в този сектор все още е един нерешен проблем.

От приемането на обектите с протокол обр. 16 до настаняването на гражданите обикновено минават два-три месеца. Причините за това са различни. Според практиката на органите на енергоснабдяване, на стопанско предприятие „Асансьорни сервиси“ и др. включването на тока, на асансьорните уредби и пр. се извършва след населяването поне на 50 на сто от апартаментите. Мудно действуват понякога и органите на народните съвети. Обикновено се забавя и включването на топлоизточника към обекта.

По тези причини част от гаранционните срокове се изчерпват още преди населяването на жилищата. Както е известно, гаранционният срок съгласно чл. 72, ал. 1, т. 11 от Правилника за капиталното строителство бе завишен от 6 месеца на 1 година. Необходимо е допълнително да се проучи и обобща опитът на някои челни екипи и бригади да предават завършените жилища с гаранционни паспорти на новодошците.

В чл. 119 от Закона за териториално и селищно устройство е посочено, че за некачествено изпълнение на жилищното строителство солидарно отговарят инвеститорът, проектантът, изпълнителят. Това важи и за отношенията между гражданите и тези организации.

За разграничаване отговорността по некачественото изпълнение на строителните и монтажните работи в глава пета на Правилника за капиталното строителство са посочени подробно задълженията на всички организации, участващи в инвестиционния процес.

В цитираните нормативни актове ясно е посочено кой е отговорен за допуснатите недостатъци, кой е задължен да ги отстранява и какви санкции се налагат в случаите на неизпълнение на поетите или възложени задължения.

Следователно когато има случаи на лошо качество причините са не в качеството на действащите нормативни актове, а в неправилното им прилагане от субективния фактор.

Нещо повече, в различните редакции на Правилника за капиталното строителство през последните години се провежда ясно тенденцията към увеличаване взискателността по изпълнение и качеството на строителството. С оглед на това в сега действащия Правилник за капиталното строителство се увеличиха гаранционните срокове, залегнаха по-категорични задължения и санкции при осъществяване на строителството, осигури се възможността за участие в приемателните комисии и на гражданите-купувачи, за които се строят отделните обекти, което е още една допълнителна гаранция за недопускане на въвеждането на обекти с лошо качество.

Въпреки съществуването на необходимите нормативни актове, които регламентират въпросите за отговорността на допусканото некачествено строителство, а също и независимо от мерките, които вземат Министерството на строителството и архитектурата, инвеститорите, проектантите и строителите, качеството на жилищното строителство в някои случаи си остава незадоволително.

Споделям становището на народния представител проф. д-р Михаил Геновски, че въпросът за солидарната отговорност на инвеститори, проектанти и изпълнители е необходимо да се прецизира по-добре в чл. 119 от Закона за териториално и селищно устройство, което ще бъде направено при неговото внасяне сега. От друга страна, искам да подчертая, че на практика този текст на закона осигурява възможност на гражданите ефективно да защитят законните си права и интереси в случаите на некачествено строителство. Справедливостта налага обаче да посочим, че не винаги строително-монтажните организации отстраняват предписанията на приемателните комисии в периода между съставянето на приемателния протокол 16 и акт 17 за отстранени дефекти, което

кара гражданите да търсят своите права по съдебен път с всички последици от това. Ние бяхме своевременно уведомени от Министерството на правосъдието тази година, че са зачестили делата от този характер. Бяха предприети съответни мерки.

Нормативните актове дават значителни права на контролните органи за санкциониране на длъжностни лица, допуснали некачествено строителство. Особено големи са дадените с чл. 70 (2) от действащия от 1. VII. 1980 г. Правилник за капиталното строителство права за отмяна на влезли в сила решения на приемателните комисии, които са постановени при особено съществено нарушение на нормативните изисквания. Например поради много незавършени и лошо извършени работи са отменени влезлите в сила решения на приемателните комисии на жилищен блок 12 в кв. „Разсадника“ с 248 апартамента, на ЖСК „Маргаритка“ и др. в София. Потърсена е административнонаказателна и дисциплинарна отговорност преди всичко от председателите на комисииите.

Контролните органи се стремят да диференцират отговорността за некачественото строителство. Същевременно се прилагат изискванията на новия критерий за отговорност, който др. Тодор Живков определи — отговорност следва да носи всеки, който е приел или употребил некачествена продукция.

Считаме, че понятията „гаранционен“ и „давностен“ срок не следва да се отъждествяват и трябва да останат така, както са дадени.

Чрез действащите държавни атестационни комисии контролните органи към Министерството на строителството и архитектурата също въздействуват върху качеството. За допуснати отклонения при производството на готови стоманобетонни елементи от домостроителните предприятия в Силистра, Михайловград, Шумен, Горна Оряховица са присъдени оценки „2“ с различни санкции. По определения ред е отнета утвърдената първа категория на готови елементи, произвеждани от завода за строителни конструкции „Копиловци“ към Строително-монтажния комбинат в Кюстендил поради сериозни отклонения от номенклатурните изисквания.

Извършената проверка на жилищен блок 21 в ж. к. „Сухата река“ — София, цитиран от др. Геновски, установи, че са допуснати сериозни нарушения както при строителството на обекта, така и при неговото приемане, а в следствие и при съставянето и подписването на констативен акт обр. 17. Качеството на извършените строително-монтажни работи е на ниско ниво.

От изградените и приети през м. февруари и април 1981 г. общо 303 апартамента в този блок повече от половината до

началото на м. декември т. г. все още не са населени. Това са жилища, предадени за разпределение и раздаване от районния народен съвет „Васил Левски“.

Поради очевидната безстопанственост, проявена в този случай между съставянето на акт 16 и до момента, в значителна част от тези апартаменти инсталациите са разкомплектовани, разбити са входни врати, щрангове, радиатори, повредени са или цялостно са изрязани мокети, други подови покривки и пр.

Подобни явления с негативни последици има при много от приетите жилищни сгради в столицата и в други градове на страната.

Следва да отбележим, че някои предпоставки в значителна степен предопределят некачественото изпълнение на някои видове работи. Става дума за неритмично предаване на жилищата през годината, като през тази година за някои организации и окръжни народни съвети е голям делът на обектите, които трябва да бъдат завършени и предадени през IV тримесечие — над 40—50 на сто. Такова е положението в София, Перник, Силистра, Кърджали, Плевен и др. Налагането се шурмуване в най-неблагоприятните сезонни условия предопределя некачественото изпълнение на определени видове работа.

Органите на Министерството на строителството и архитектурата работят за усъвършенстване на някои основни нормативни документи, като Правилника за извършване и приемане на строителните и монтажните работи, в т. ч. и писани технологии за изпълнението на строително-монтажните работи, Закона за териториално и селищно устройство, Правилника за държавен технически контрол и др.

С проведената реорганизация се подобри и структурата на контролния апарат на Министерството на строителството и архитектурата. Разпоредено е за строга взискателност както при провеждането на превантивния контрол, така и в работата на приемателните комисии. Сериозно внимание се обръща на работата на домостроителните предприятия в страната. Работи се за максимално активизиране на инвеститорския контрол и авторския надзор като фактори за подобряване на качеството.

С общите усилия и безкомпромисна борба както от органите на Министерството на строителството и архитектурата, така и от органите на окръжните народни съвети и Столичния народен съвет, тъй като от 1982 г. основната част от жилищното строителство ще се изпълнява от непосредствено подчинени на тях организации, от всички участници в инвестиционния процес трябва да настъпи сериозно подобряване в качеството на жилищното строителство у нас, за което са налице обективни предпоставки.

В заключение на питането на народния представител проф. д-р Михаил Геновски могат да се направят следните общи изводи:

1. Нормативните актове и правните документи добре регламентират задълженията, отговорностите и санкциите на допусналите лошокачествено строителство, включително и на приемателните комисии.

2. Посочените слабости в качеството на жилищното строителство са главно по вина на проектанти, инвеститори и изпълнители (строители) и неспазване на нормативните актове.

3. Необходимо е органите на Министерството на строителството и архитектурата по контрола на качеството на строителството да засилят своята дейност, особено в новия статут на държавен орган по строителството и архитектурата, на всички етапи на реализиране на жилищното строителство, като засилят икономическите санкции непосредствено върху извършителите на лошокачествено строителство.

Накрая искам да благодаря на народния представител проф. д-р Михаил Геновски за посочените от него действителни слабости при жилищното строителство и да ви уверя, другарки и другари народни представители, че Министерството на строителството и архитектурата в качеството си на държавен орган ще вземе сериозни допълнителни мерки за успешното и цялостното решаване на този важен проблем чрез комплексното прилагане на икономическия подход и икономическия механизъм, включително и икономическа принуда.

Благодаря за вниманието. *(Ръкопляскания)*

Председател Станко Тодоров: Народният представител Михаил Геновски доволен ли е от отговора? *(Оживление в залата)*

Михаил Геновски: Ето едно изпитание — доволен ли съм, при една констатация, че слабостите са големи. Това е отбелязано. Аз искам да изразя задоволство от нещо друго във връзка с този случай. Министърът не беше тук, когато се е изготвял отговорът, но веднага ми се обадиха първият заместник-министър и заместник-министърът Ленко Георгиев, който се занимава с въпросите за упражняване на контрол. Имахме среща. Те ме посетиха у дома. Разговаряхме и аз останах изключително доволен от това, че те много ясно виждат състоянието на нещата и имат голямо старание да го преодолеят. Но видимо, в контролните функции в строителството трябва да се включат и други органи. В отговора се казва, че е сезирана и прокуратурата.

Тук искам само едно нещо да отбележа. В отговора се казва, че не трябва да се отъждествяват гаранционният и давностният срок. В моето питане е казано така: „Не трябва ли да се превърне давностният срок по чл. 119 от Закона за териториално и селищно устройство в гаранционен срок, като се диференцират тия срокове, за да се избягнат делата“. Който не си е довършил работата, да я довърши. Защото какво се получава? Присъжда се сума, но когато трябва да се свърши работата, същият този работник иска 30—35 лв. надница. И с тези пари не може да се поправи това, което не е довършено. Следователно от национално гледище това е неефективно.

На шестата сесия ще има отчет по тези въпроси и във връзка с този въпрос аз може би ще си позволя да взема отношение по отчета. Сега изявявам задоволството си на гражданин от начина, по който министерството подходи. И не само то. Аз тръгнах да искам сведения. Във всичките предприятия, които имаха отношение, вратата беше отворена. Всичко, което исках, ми беше дадено на разположение. Това показва между другото, че наистина се чувства повишаване престижа на народния представител, на Народното събрание.

Благодаря.

Председател Станко Тодоров: Другарят Тодор Живков има думата.

Тодор Живков (*посрещнат с ръкопляскания*): Очевидно такава практика да се задават въпроси не е лошо да става от време на време, да се отива на откровени разговори по проблемите и по отделни аспекти на нашата работа.

Най-напред по питането на др. Иван Алексиев. Вярно е, че това стана един повод министърът на вътрешната търговия др. Караманев да направи информация за задачите, които се решават сега в областта на търговията и услугите. Това добре. Ние ръкопляскахме на неговия отговор. Очевидно сме доволни от това, което той отговори. Самият др. Иван Алексиев, който отпрати питането, също заяви, че е доволен.

Но аз бих искал да задам един допълнителен въпрос. Очевидно снабдяването със стоки на отдалечените райони — гранични, балкански и т. н., оскъпява търговията. По същата логика можем да кажем, че и там няма сметка, следователно там няма да се докарват стоки, няма нужда; да отиват да си ги купуват там, където търговските организации имат сметка да ги предлагат и да търгуват. Не е това отговорът, не е това. И ние не така постъпихме. Това е известно. Известно е, че в тия райони загубите в търговията се

покриват общо от търговската мрежа в България. Така ли е, др. Караманев?

Георги Караманев: Точно така.

Тодор Живков: Точно разходите за тези, които ще работят и трябва да работят в събота и неделя, трябва да се покриват от общата търговска мрежа, защото въпросът е социален. А не трябва да се лишават гражданите от услуги.

Ето това е по първия въпрос. Така стои проблемът.

По втория въпрос, който задава др. Михаил Геновски.

Вярно е това, което отговори другарят министър, че има документи, че там е записано за какво отговаря строителят, ако не предаде в срок, качествено и т. н. обекта, за какво отговаря инвеститорът. Всичко това е записано, има комиси. Всичко има. Отговорност обаче няма. Ето това е истината. Отговорност няма. (*Оживление в залата*) Но актове има. Какво значи акт, когато се нанасят вреди на хиляди граждани или загубите са милиони, понякога стотици милиони левове? Какво представлява едно наказание — мъмрене, някаква друга санкция и т. н.?

Ето затова ние говорим сега за нов икономически подход и нов икономически механизъм, което означава, че в края на краищата някой трябва да плати. Сега загубите плаща държавният бюджет. Има такива държавни комиси, които приемат проектите за новите заводи и ги утвърждават със стара технология, с остаряла морално технология. Кой носи отговорността? Кой понася загубите? Понася ги държавата или респективно народът. Сега това трябва да се измени. И този, който строи заводите, трябва да отговаря напълно, и тези, които ги приемат, трябва да носят отговорност, и съдебна. Следователно трябва друг механизъм, който да реализира отговорността и на тези, които са причинили с неправилните си действия загубите, и на тези, които са приели обектите. Ето сега това трябва да го осъществим и в първия случай, и във втория случай. В това се състои проблемът.

Следователно никакви издадени досега документи няма да спасят положението, а трябва нов механизъм, който да определи отговорностите и да се знае кой пие и кой плаща. Сега не се знае кой пие и кой плаща. Знае се, народът пие и народът плаща. Ето в това се състои проблемът.

Аз се извинявам. Може би съм влязъл в противоречие с някои от другарите министри или въобще, но проблемът така стои. А защо трябва гражданите да страдат, когато се знае, че апартаментът се предава под ключ. В тоя апартамент хората влизат да живеят. Следователно, ако там има неудачи, трябва този, който строи и предава под ключ, да носи

отговорност, в това число и този, който приема. Те трябва да бъдат равноправни. Аз не съм юрист. Нека да кажат юристите, но те трябва равноправно да носят отговорността пред гражданите, които получават недовършени апартаменти без необходимите условия да живеят, да ползват апартаментите.

Да вземем тези държавни комисии, вероятно там участвуват добри другари. При тези, които приемат заводите, положението е още по-тежко. Тук става дума за отделен апартамент, а там — цял завод се залага на стара технология. Всички, които участвуват, се отегчават от това, че са сложени там, освен ако не получават някакъв хонорар. Не знам получават ли, не съм проверявал. Но те се отегчават. Отиват там и се отегчават. Утвърждават ги и в края на краищата ни предлагат стари проекти.

А когато той знае, че носи отговорност, в т. ч. и пълна съдебна отговорност, ще внимава и не само ще внимава, но преди да се яви, ще се запознае подробно с проблема, ще прочете литература, ще изучи законните положения и т. н. И тогава ще отиде да заседава, защото той ще носи освен колективна отговорност в съответната комисия и лична отговорност. Защото ще му се бръкне в джоба, а може да отиде и в затвора.

Благодаря за вниманието. *(Бурни ръкопляскания)*

Председател Станко Тодоров: Другарки и другари народни представители! Четвъртата сесия на Осмо Народно събрание е към свой край. Като прие законите за единния план за социално-икономическото развитие през осмата петилетка и през 1982 г. и за бюджета на държавата за идната година, Народното събрание осъществи едно от своите най-важни конституционни правомощия на върховен организатор на плановото ръководство на общественото развитие. Постоянните комисии работиха по проектоплана повече от 4 месеца. Разискванията в комисииите и на сесията сега открийа активната и гравивната позиция на народните представители по развитието на страната през осмата петилетка.

С основание сега можем да кажем, че приехме за осмата петилетка план, който предвижда добър и реален икономически растеж, план, който служи на интересите на трудещите се, на народа, и който в конкретни икономически показатели въплъщава линията на Дванадесетия конгрес на партията и идеите, развити от др. Тодор Живков пред Националното съвещание на 24 октомври.

Сега, когато планът стана закон, от нас, народните представители, и от Народното събрание като цяло се изисква да създадем условия и активно да работим за неговото из-

пълнение и преизпълнение. Да превърнем парламента, както учи Маркс, в действена „работеща корпорация“ — това означава да издигнем неговата и на постоянните комисии роля в общественое-икономическото развитие на страната.

Предстои сега на основата на закона да се разработят насрещни планове. Народните представители трябва да окажат най-активно съдействие в своите избирателни райони при съставянето и изпълнението на насрещните планове, да се разкрият съществуващите резерви, да се внедряват нови високопроизводителни технологии и челният опит. Напълно реална е задачата значително да се намалят материалните разходи, да се внедрят прогресивни нормативи за използване на горива, енергия, суровини и материали, да се намерят нови, по-добри конструктивни решения. За развитието на нашата икономика е особено необходимо да нараства бързо обществената производителност на труда, да намалява себестойността на продукцията, да се увеличава печалбата, да се повишават експортните възможности на България. Седна дума — да се насочим към повсеместна интензификация върху основата на върховите научно-технически постижения.

В плана за осмата петилетка се предвижда по-нататъшен растеж на народното благосъстояние. Контролът и съдействието за изпълнение на социалната програма трябва да бъдат постоянно дело на всеки народен представител. Особени грижи са нужни, за да се задоволяват по-пълно потребностите на трудещите се от стоки и услуги; да се извършва предвиденото жилищно и комунално-битово строителство, и то на високо качество; да се изпълняват поръченията на избирателите, като с годишните и насрещните планове се търсят допълнителни възможности за решаване на въпросите, поставени от избирателите.

Изпълнението на плана и бюджета е органически свързано с комплексното внедряване на новия икономически подход и неговия механизъм. Решаващо за повишаване на ефективността на производството е да се внедрява стопанската сметка във всички производствени звена и организации.

Някога Георги Димитров казваше, че пътят към социализма не е гладък като паважа пред Народното събрание. Много от трудностите по този път са вече зад нас. Но развитието през следващото петилетие ще изисква да се преодоляват и ред противоречия и да се решават нови проблеми.

Другарки и другари народни представители! Като партия и народ, като държава имаме необходимите сили да решаваме възникващите противоречия и проблеми и да вървим напред, успешно да градим зрелия социализъм.

С надежди и дела сме срещали и изпращали идващи и отиващи си години.

С оптимистични очаквания, с вяра и уважение към силите на народа и на социалистическия строй ще посрещнем и Новата 1982 година.

И нека тя да е много честита за социалистическата ни Родина!

Закривам четвъртата сесия на Осмо Народно събрание.

(Закрито в 17 ч. и 35 м.)

Председател: **Ст. Тодоров**